

**ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ
МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

*Навчально-науковий інститут
менеджменту та психології*

*Кафедра публічного управління і
проектного менеджменту*

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Цифровий розвиток та електронна демократія

Загальна інформація	Пояснення
Ступінь вищої освіти*	Другий (магістерський)
Освітня програма*	Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність*	281 Публічне управління та адміністрування
Рік навчання, семестр *	2-й, 4-й
Кількість кредитів*	5
Форма навчання*	заочна
Форма підсумкового контролю*	залік
Мова викладання*	українська
Інформація про викладача	
Лектор 1	 <p>Шмагун Антоніна Вікторівна кандидат наук з державного управління, доцент кафедри</p>

Лектор 2	 <p>Ковтун Оксана Анатоліївна кандидат наук з державного управління, доцент, професор кафедри</p>
Профайл лектора*	<p>Профіль лектора 1 на сайті УМО: http://umo.edu.ua/institutes/imp/struktura-institutu/kaf-upravl-proekt/sklad/shmaghun-antonina-viktorivna ORCID iD https://orcid.org/0000-0002-4599-3742 Профіль вченого у Google Scholar https://scholar.google.com.ua/citations?user=e35tZTkAAAAJ&hl=uk Профіль вченого у Бібліотеці НАПН http://lib.iitta.gov.ua/id/user/9637</p>
	<p>Профіль лектора 2 на сайті УМО: http://umo.edu.ua/institutes/imp/struktura-institutu/kaf-upravl-proekt/sklad/kovtun-oksana-anatoliijivna ORCID iD https://orcid.org/0000-0002-0159-730X Профіль вченого у Google Scholar https://scholar.google.com.ua/citations?user=s6z9be4AAAAJ&hl=uk&authuser=1 Профіль вченого у ResearchID https://publons.com/researcher/3313129/kovtun-oksana/</p>
Канали комунікації*	<p>Сторінка кафедри на сайті Університету: http://umo.edu.ua/institutes/imp/struktura-institutu/kaf-upravl-proekt/o-kafedre Адреса корпоративної електронної пошти: kafedrapzd@ukr.net Телефон кафедри: (044)– 484–01–98 Мобільний телефон кафедри: (066)–089–97–88, (050) 050 44 71 Новини та оголошення: http://umo.edu.ua/institutes/imp/ogholoshennja Особиста електронна пошта викладача: inter-umo@ukr.net</p>
Про дисципліну	
Анотація курсу: в т.ч. мета та цілі курсу*	<p>Мета – формування комплексу професійних компетентностей щодо цифрового розвитку та електронної демократії як суспільного ідеалу, електронної демократії як механізму політичної взаємодії, з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій задля покращення рівня й якості надання публічних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної сфери.</p> <p>Основні завдання: формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з цифрового розвитку та електронної демократії; налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві</p>

	<p>та суспільстві знань; формування навичок самостійної роботи з традиційною літературою та джерелами в Інтернеті; розвиток логічного та аналітичного мислення; вироблення вміння застосовувати у професійній діяльності основних методів і принципів цифрового розвитку та електронної демократії; придбання практичних навичок щодо створення відкритих публічних майданчиків, де громадяни зможуть гуртуватися з метою відстоювання своїх громадянських інтересів, відкривати нові канали для інформації, спілкування.</p>
<p>Компетентності та результати навчання* Перелік соціальних, м'яких навичок (soft skills)</p>	<p>Загальні компетентності. ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК03. Здатність розробляти та управляти проєктами. ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології..</p> <p>Фахові компетентності. СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування. СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування..</p> <p>Програмні результати навчання. РН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування. РН05. Визначити пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії..</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні</p> <p>знати: організацію групових форм внутрішньоорганізаційної комунікації; категорійно-понятійний апарат проблематики інформаційного суспільства, е-урядування та е-демократії; загальні принципи, методи та моделі е-урядування, е-демократії; класифікацію, ієрархію та систему надання адміністративних послуг; нормативно-правові засади забезпечення розвитку інформаційного суспільства та е-демократії; сутність, значення та основні етапи формування електронного уряду та електронної демократії в Україні; основні принципи, напрями і механізми трансформації системи публічного управління в Україні у відповідності з вимогами інформаційного суспільства; організаційну систему управління впровадженням е-демократії в Україні;</p> <p>уміти: оцінювати та аналізувати поточний стан е-демократії;</p>

	<p>застосовувати набуті навички в практичній діяльності щодо цифрового розвитку інформаційної політики;</p> <p>оцінювати стан ведення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх електронних інформаційних ресурсів;</p> <p>використовувати найкращий зарубіжний та вітчизняний досвід у цій сфері;</p> <p>здійснювати комплексний аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;</p> <p>організовувати обробку документації з метою здійснення інформаційного забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування, установ або організацій засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;</p> <p>застосовувати комунікаційні та інформаційні технології в процесі підготовки, прийняття та впровадження управлінських рішень.</p>
Структура курсу*	<p>Блок 1. Сутність та інструменти електронної демократії .</p> <p>Тема 1. Інструменти електронної демократії (електронні звернення, електронні петиції, електронне голосування, електронні консультації щодо політики та законодавства).</p> <p>Тема 2. Сутність та складові інформаційно-аналітичного супроводу публічного управління та адміністрування. Організаційні технології підтримки публічного управління.</p> <p>Блок 2. Державна політика щодо цифрового розвитку .</p> <p>Тема 3. Мета, основні цілі та завдання цифрового розвитку та електронної демократії в Україні. Розвиток цифрової економіки та суспільства (основні цілі та напрями цифрового розвитку, принципи цифровізації).</p> <p>Тема 4. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування. Нормативно-правові засади надання електронних адміністративних послуг.</p> <p>Тема 5. Цифрові стратегії та інтеграція до єдиного цифрового ринку ЄС. Формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві. Формування стратегії впровадження інструментів електронної демократії. Технології електронного урядування.</p> <p>Блок 3. Технології підтримки цифрових комунікацій публічних службовців.</p> <p>Тема 6. Цифрові технології підтримки співпраці публічних службовців.</p> <p>Тема 7. Поняття та основні характеристики електронних послуг. Надання державних послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>Тема 8. Центральні органи виконавчої влади, відповідальні за формування та реалізацію політики впровадження електронного урядування. Електронний парламент в Україні та світі.</p> <p>Блок 4. Розвиток інформаційного суспільства та електронного урядування.</p> <p>Тема 9. Індекс розвитку електронного урядування. Індекс електронної участі.</p> <p>Тема 10. Інформаційна безпека в електронному урядуванні.</p> <p>Блок 5. Впровадження електронного врядування на місцевому рівні в Україні .</p> <p>Тема 11. Формування інформаційного суспільства та програми інформатизації територіальних громад. Діджиталізація в територіальних громадах: громада в смартфоні.</p> <p>Тема 12. Електронна партисипація: інформаційні технології</p>

залучення громадян до процесу прийняття управлінських рішень.			
Години (лекц./ сем.)	Тема	Результати навчання за дисципліною	Завдання
1/-	Тема 1. Інструменти електронної демократії (електронні звернення, електронні петиції, електронне голосування, електронні консультації щодо політики та законодавства).	Знати: Використання інструменту електронної демократії «Е-звернення». Використання інструменту електронної демократії «Е-петиції». Використання інструменту електронної демократії «Е-консультації». Використання інструменту електронної демократії «Бюджет участі (громадський бюджет)». Використання інших інструментів електронної демократії.	Вивчити самостійно: Ключова характеристика е-демократії. Основні переваги е-демократії як форми реалізації демократичних процедур. Доступ та використання мережі Інтернет. Наявність в установі нормативних актів для забезпечення механізму використання інструментів електронної демократії.
1/-	Тема 2. Сутність та складові інформаційно-аналітичного супроводу публічного управління та адміністрування. Організаційні технології підтримки публічного управління.	Знати: Інформаційна складова державної політики та управління. Інформаційне забезпечення вищих органів державної влади та електронне врядування. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	Вивчити самостійно: Інформаційно-аналітичне забезпечення органів виконавчої влади в контексті проблем державного управління. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади.
1/-	Тема 3. Мета, основні цілі та завдання цифрового розвитку та електронної демократії в Україні. Розвиток цифрової економіки та суспільства (основні цілі та напрями цифрового розвитку, принципи цифровізації).	Знати: Дві сучасні концепції е-уряду та е-демократії. Цілі е-демократії як цілі ефективного управління. Сектори е-демократії: електронний парламент, електронне законодавство, електронне правосуддя, а також інструменти, зокрема: електронне посередництво, електронну ініціативу, електронні вибори, електронний референдум, електронне голосування, електронні консультації, електронні звернення, електронну агітацію, електронний підрахунок голосів та електронні опитування.	Вивчити самостійно: Інструменти електронного залучення. Чинники електронного залучення. Етапи підготовки та проведення е-референдумів, е-ініціатив, е-зібрань та е-з'їздів. Вимоги до е-голосування. Вимоги щодо кількості підписів під е-петицією. Розвиток цифрової економіки та суспільства. Основні цілі та напрями цифрового розвитку, принципи цифровізації.
-/-	Тема 4. Законодавче забезпечення розвитку	Знати: Електронне урядування в	Вивчити самостійно: Особливості

	електронного урядування. Нормативно-правові засади надання електронних адміністративних послуг.	Україні як новий об'єкт правового регулювання. Характеристика адміністративних процедур надання електронних послуг публічною адміністрацією України.	регулювання електронного урядування в нормативно-правових актах України. Нормативно-правові акти питань використання технологій електронного урядування. Стандарти та регламенти для технологій електронного урядування. Правова регламентація діяльності публічної адміністрації з надання електронних послуг.
1/-	Тема 5. Цифрові стратегії та інтеграція до єдиного цифрового ринку ЄС. Формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві. Формування стратегії впровадження інструментів електронної демократії. Технології електронного урядування.	Знати: Розробка та прийняття національної стратегії «Цифрова держава 2025» та відповідних нормативно-правових актів на її виконання, які мають співвідноситися з пріоритетами «European Commission Digital Strategy». Впровадження та використання інформаційних ресурсів та електронних послуг, інструментів електронної демократії та електронного урядування. Доступ громадян до якісних та зручних публічних послуг у галузі освіти, охорони здоров'я тощо. Вільний доступ людей та бізнесу до е-сервісів у галузі освіти, охорони здоров'я, ЖКГ тощо.	Вивчити самостійно: Зміст саме Законів України: «Про всеукраїнський референдум», «Про місцевий референдум», «Про громадський бюджет»; «Про публічні консультації», «Про відсоткову філантропію», «Про народну правотворчу ініціативу», «Про електронні петиції»; «Про відкликання депутатів», «Про розумні міста та території», «Про Всеукраїнський громадський бюджет», нові редакції Законів України «Про місцеве самоврядування», «Про звернення громадян», «Про електронне голосування». Створення інформаційних ресурсів для електронних послуг органів місцевого самоврядування. Інтеграція громади в інформаційний простір та сучасна система управління розвитком громади. Активна участь громадян у прийнятті та оцінюванні управлінських рішень

			<p>обговорень проєктів документів, бюджету участі, формування е-майданчиків тощо. Безпаперовий розгляд звернень громадян та електронний документообіг в органах місцевого самоврядування. Робота реєстру громади та інтеграція з державними електронними ресурсами. Комплексна система освіти з використанням новітніх технологій: використання хмарних сервісів для дистанційного навчання, підвищення кваліфікації працівників місцевого самоврядування та населення; робота з онлайн сервісами, вебінарами, інфографікою та іншими електронними послугами, пошуковими системами тощо.</p>
1/-	<p>Тема 6. Цифрові технології підтримки співпраці публічних службовців.</p>	<p>Знати: Класифікація електронних інформаційних ресурсів. Організаційна структура електронних інформаційних ресурсів. Електронні інформаційні ресурси органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Національний депозитарій електронних інформаційних ресурсів. Нормативно- правова база з питань електронних інформаційних ресурсів. Класифікація електронних інформаційних ресурсів. Організаційна структура електронних інформаційних ресурсів. Електронні інформаційні ресурси органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Національний депозитарій електронних</p>	<p>Вивчити самостійно: Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Елементи електронного уряду. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії. Особливості побудови</p>

		інформаційних ресурсів.	порталів органів влади в світі. Розроблення та реалізація електронних послуг і регламентів у контексті електронного урядування. Мережева інфраструктура е-уряду країн Євросоюзу. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг. Досвід інших країн у впровадженні електронних публічних послуг (США, Канади, Китаю, Польщі тощо).
1/1	Тема 7. Поняття та основні характеристики електронних послуг. Надання державних послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.	Знати: Сутність та конкретний зміст значення електронної державної послуги та її регламенти. Нормативно-правове забезпечення впровадження електронних державних послуг в Україні. Основні моделі й принципи впровадження електронних державних послуг. проектування, упровадження електронних державних послуг на різних рівнях державного управління; розроблення інформаційно-технологічної моделі порталів державних органів влади та регламентів у контексті «суспільні послуги», «взаємодії підрозділів» та «взаємодії із бізнес-представниками». Здійснення контролю на основі постійного моніторингу й оцінювання стану розвитку інформаційного суспільства; розроблення заходів та алгоритмів упровадження електронних державних послуг на різних рівнях державного управління; визначення тенденції розвитку ринку електронних державних послуг в Україні з	Вивчити самостійно: Основні підходи до запровадження електронних державних послуг у зарубіжних країнах. Сутність та конкретний зміст значення порталу та його формат і регламент. Нормативно-правове забезпечення впровадження порталів державних органів влади в Україні. Розроблення напрямів ефективного впровадження електронних державних послуг; проведення аналізу та розроблення інформаційно-технологічної моделі реалізації електронних державних послуг та регламентів у контексті «життєвих епізодів» та «бізнес-ситуацій». Визначення та аналіз проблем упровадження електронних державних послуг у державній установі; творчого застосування зарубіжного досвіду електронного урядування та адаптації його для запровадження в Україні; розв'язання

		урахуванням впливу національних та глобальних чинників оцінювання електронної готовності своєї установи до впровадження тих чи інших елементів електронних державних послуг.	проблем упровадження електронних державних послуг у систему державного управління України.
-/1	Тема 8. Центральні органи виконавчої влади, відповідальні за формування та реалізацію політики впровадження електронного урядування. Електронний парламент в Україні та світі.	Знати: Сутність та інструменти електронної демократії. Основні етапи розвитку електронної демократії. Концепція розвитку електронної демократії в Україні. Основні проблеми та загрози при впровадженні електронної демократії. Основні принципи та вимоги до проведення е-консультацій. Електронне голосування: сутність, види та загрози. Закон України «Про звернення громадян». Електронний парламент. Основні проблеми та загрози при впровадженні електронного урядування. Різновиди електронного урядування: мобільне урядування, цифрове урядування, розумне урядування.	Вивчити самостійно: Інструменти електронної демократії: електронні петиції, електронні звернення, електронні консультування, електронне голосування, бюджети участі. Вплив мережевої війни та COVID-19 на інструменти електронної демократії. Впровадження електронного урядування. Сутність електронного урядування. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Основні етапи впровадження електронного урядування. Нормативно-правове забезпечення розвитку електронного урядування.
-/1	Тема 9. Індекс розвитку електронного урядування. Індекс електронної участі.	Знати: Індекс розвитку електронного урядування в звітах ООН з розвитку електронного урядування та його складові. Електронні послуги. Сутність електронних послуг. Фази зрілості електронних послуг. Урядові портали надання електронних послуг та інші канали отримання електронних послуг. Нормативно-правові засади надання електронних адміністративних послуг в Україні.	Вивчити самостійно: Система електронної взаємодії «Трембіта». ДІА: сутність, основні напрями, проблеми та виклики. Основні виклики та загрози при наданні електронних послуг.
-/1	Тема 10.. Інформаційна безпека в електронному	Знати: Державна політика	Вивчити самостійно: Загрози особі,

	урядуванні.	інформаційної безпеки. Нормативно-правова база з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Категорійно-понятійний апарат з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Технології захисту інформації. Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання, стан впровадження. Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій, особливого періоду. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.	суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування. Основні принципи та задачі захисту інформації в електронному урядуванні. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації в електронному урядуванні. Функції та завдання системи захисту інформації в електронному урядуванні, її основних суб'єктів. Технології захисту інформації. Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання, стан впровадження.
-/1	Тема 11. Формування інформаційного суспільства та програми інформатизації територіальних громад. Діджиталізація в територіальних громадах: громада в смартфоні.	Знати: Цифровізація в Україні: галузевий аспект. Вплив цифровізації на соціальну сферу. Розвиток цифрової трансформації в Україні як умова забезпечення муніципальних прав і свобод. Вплив процесів діджиталізації на забезпечення соціальних гарантій в об'єднаній територіальній громаді.	Вивчити самостійно: Додаток «Дія». Сервіс «Місцеві петиції» на платформі електронної демократії e-dem.ua. Сервіс «Громадський бюджет». Сервіс «Відкрите місто». Сервіс «Консультації з громадськістю».
-/1	Тема 12. Електронна партисипація: інформаційні технології залучення громадян до процесу прийняття управлінських рішень.	Знати: Публічна партисипація як елемент належного урядування. Належне урядування. Типологія розвитку партисипації.	Вивчити самостійно: Громадська та публічна партисипація. Окремі практики та інструменти партисипації. Публічні консультації. Основні засади ефективної комунікації.
Місце дисципліни в освітній траєкторії здобувача вищої освіти		<p>Дисципліна інтегрує відповідно до свого предмету знання з такими галузями знань, як соціальні та поведінкові, право, управління та адміністрування, інформаційні технології тощо.</p> <p>Перелік дисциплін, вивчення яких передуює дисципліні: ОК1 Концептуальні засади публічного управління та адміністрування, ОК2 Організаційно-правові засади публічного управління; ОК3 Публічна політика та врядування; ОК4 Публічна служба; ОК5 Стратегічне</p>	

	управління та управління змінами; ОК6 Управління проєктами в публічній сфері; ОК7 Комунікації у публічному управлінні; ОК 8 Економічне врядування та публічні фінанси; ОК10 Професійна іноземна мова
Розширена інформація	
Методи, технології навчання та викладання	<p>Дисципліна передбачає навчання із застосуванням наступних методів: метод наукового пізнання, метод критичного аналізу, методи оцінки і синтезу, інтерактивні методи (робота в групах), дистанційні методи (online-сервіси), мультимедійний метод (презентація), діалогові методи, ситуаційні (дослідницькі) практичні завдання.</p> <p>Лекції забезпечують здобувачів вищої освіти науково-практичними матеріалами з основ, теорії і практики цифровізації та електронної демократії, із загальних питань організаційного, нормативно-правового та інших механізмів реалізації державної політики цифрового розвитку, технології підтримки цифрових комунікацій публічних службовців, презентації результатів власних досліджень, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>На практичних заняттях формуються навички критичного мислення, здатність логічно, аргументовано висловлювати власні погляди з певного питання, активізації пізнавальної діяльності здобувачів за рахунок асоціації їх власного досвіду з предметом навчання сприяють завдання для самостійної роботи, виконання яких надає здобувачам вищої освіти можливість застосовувати теоретичні знання на практиці.</p> <p>Самостійне навчання реалізується також у підготовці до практичних занять, у виконанні індивідуальних творчих завдань, у роботі з підготовки мультимедійних презентацій, що будуть проаналізовані, обговорені та оцінені в академічних групах.</p> <p>Під час підготовки до занять здобувачі вищої освіти розвиватимуть навички самостійного навчання, критичного аналізу наукової літератури та матеріалів інформаційних ресурсів, е-сервісів, синтезу та аналітичного мислення.</p>
Засоби навчання	Мультимедійна апаратура, екран, бібліотечні фонди (електронний репозитарій бібліотеки НАПН України, інших бібліотек), проектор, фліпчарт
Інформаційні ресурси*	<p>Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Електронна демократія: сподівання та проблеми : пер. з англ. / Джоан Кедді, Крістіан Вергес та ін. К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. 164 с. 2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. Ю.П. Сурмін, В.Д., Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с. 3. Єганов В.В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні. <i>Державне будівництво</i>. 2012. № 2. URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/2012-2/doc/1/05.pdf. 4. Золаев, Э. А. Цифровое государство как новый этап развития общества. <i>Креативная экономика</i>. 2021. Т. 15. № 5. С. 1583-1594. 5. Зяйлік М. Комунікації як ефективний інструмент управління. <i>Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні</i> : матеріали I міжрегіональної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 21 травня 2019 року. Т. : ТНТУ, 2019. С. 73-74. 6. Іванченко Ю.М. Сутність, головні напрями та способи державної інформаційної політики в Україні. URL: http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/philo/05ijmipu.pdf

7. Кандагура К.С. Комунікативні проекти в умовах інформаційного суспільства: вітчизняні та зарубіжні моделі. *Науковий вісник Академії муніципального управління: зб. наук. праць. Серія: Управління*. 2015. Вип. 1. С. 139-149.

8. Квітка С. Цифрові трансформації як сучасний тренд періодичного циклу розвитку суспільства. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. Спецвипуск. 2020. С. 131–134. DOI: <http://doi.org/10.36.030/2664-3618-2020-si-131-134>.

9. Квітка С., Мазур О. Доступ до мережі Інтернет через мобільні пристрої: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2019. Т. 7, № 9–10. С. 5-18. DOI: 10.15421/151944

10. Квітка С., Титаренко О., Мазур О. Оцінка стану цифрового розвитку адміністративно-територіальних одиниць Дніпропетровської області. *Аспекти публічного управління*. 2019. Т. 7, № 11. С. 15–25. DOI:10.15421/151952

11. Клімушин П.С. Стратегії та механізми електронного урядування в інформаційному суспільстві : монографія. Х. : Вид-во ХарПІНАДУ «Магістр», 2016. 524 с.

12. Маурер А. Д. Цифрові технології у виборах: питання, висновки та перспективи. *Видавництво Ради Європи*. 2020. URL: <https://rm.coe.int/ardita-driza-maurer-digital-technologies-regulations-fin/16809e7f8f>.

13. Мохова Ю.Л., Луцька А.І. Сутність та головні напрямки державної інформаційної політики України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/27.pdf

14. Наместнік В. В., Павлов М. М. Електронне, цифрове та smart-управління: сутність та співвідношення термінів. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Державне управління. 2020. №1(96). С. 115–121.

15. Паламарчук С. А., Шемендюк О. В., Ляшенко Г. Т., Ткач В. О. Забезпечення захисту кіберпростору в провідних країнах світу. *Збірник наукових праць ВІПІ*. 2020. № 1. С. 58–64.

16. Перевозчикова, Л.А., Четверикова, Н.А. Опыт внедрения порталов электронного правительства. предоставления электронных услуг в зарубежных странах. *Актуальные вопросы современной экономики*. 2021. № 5. С. 203-210.

17. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. К. 2016. 498 с.

18. Радченко О.В., Погорелий С.С. Моделирование інформаційної взаємодії між органами публічної влади та суспільством. *Державна політика*. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. С. 77-81. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/2/06.pdf>.

19. Торічний В.О. Умови ефективної розробки та впровадження державної інформаційної політики. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2(25). С. 205 – 209.

20. Цифрове врядування : монографія / О. В. Карпенко, Ж. З. Денисюк, В. В. Наместнік [та ін.] ; за ред. О. В. Карпенка. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. 336 с.

Підручники та посібники

1. Грицяк Н. В., Соловйов С. Г. Електронна демократія: навч. посіб. за заг. ред. Н. В. Грицяк. К.: НАДУ, 2015. 66 с.

2. Грицяк Н. В. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства: навч. посіб. К. : Вид-во НАДУ, 2012. 220 с

3. Клімушин П.С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: монографія. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. 312 с.

4. Клімушин П.С. Стратегії та механізми електронного урядування в інформаційному суспільстві: монографія. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2016. 524 с.

3. Лопушинський І. Електронна демократія та електронне урядування: досвід США для України. URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011_2/doc/2/03.pdf

Закони України та інші нормативно-правові акти

1. Довідник з Європейської інтеграції. URL: www.eu-directory.ua-ua.info.

2. Європейська та євроатлантична інтеграція України. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=integration>.

3. Конституція України : закон України від 28.06.1996 р. №54к/96-ВР. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 р. №2341-III. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 30.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

5. Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації : Указ Президента України від 05.05.2011 р. № 547/2011. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 05.05.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/547/2011#Text>.

6. Про державну службу : закон України від 10.12.2015 р. №889-VIII. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 24.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.

7. Про доступ до публічної інформації : закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.

8. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» : закон України від 16.11.1992 р. № 2782-XII. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12#Text>.

9. Про електронний цифровий підпис: закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 07.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text>.

10. Про електронні документи та електронний документообіг : закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 07.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.

11. Про захист персональних даних : закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 20.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.

12. Про інформаційні агентства : закон України від 28.02.1995 р. № 74/95-ВР. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%80#Text>

13. Про інформацію : закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.

14. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації :

	<p>закон України від 23.09.1997 р. № 539/97-ВР. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80#Text.</p> <p>15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» : Указ Президента України від 28.12.2021 р. №685/2021. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069</p> <p>16. Про Суспільне телебачення і радіомовлення України : закон України від 17.04.2014 р. № 1227-VII. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18#Text.</p> <p>17. Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження КМУ від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. 01.01.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text</p> <p>18. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 р. №435-IV. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <p>Адреси електронних бібліотек: http://lib.onu.edu.ua/ Бібліотека ОНУ ім. І.І. Мечникова http://w.w.w.ognb.odessa.ua/ Бібліотека ім. Горького http://w.w.w.nbu.gov.ua/ Бібліотека ім. В. Вернадського http://lib-gw.univ.kiev.ua/ Бібліотека ім. Максимовича, КНУ http://lib.misto.kiev.ua/ Київська міська бібліотека http://w.w.w.biblioteka.org.ua/ Українська електронна бібліотека http://lib.iitta.gov.ua/ Електронна бібліотека НАПН України</p> <p>Дія: Державні послуги онлайн. URL: https://diia.gov.ua Система «Трембіта» у промисловій експлуатації. URL: https://trembita.gov.ua/ua/news/sistema-trembita-u-promislovij-ekspluataciyi Україна 2030Е — країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. URL: https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html</p> <p>Digital Economy and Society Index (DESI) https://digitalstrategy.ec.europa.eu/en/policies/desi Global Connectivity Index, GCI https://www.huawei.com/minisite/gci/en/countryrankings.html</p>

Правила та вимоги														
Оцінювання досягнень здобувача вищої освіти*	Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти													
	Поточний контроль та самостійна робота											ІНДЗ	Екзамен	Всього
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11			
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	20	100
	Шкала оцінювання: національна та ECTS													
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою											
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку										
	90 – 100	A	відмінно											
	82-89	B	добре											
	75-81	C	задовільно											
64-74	D													
60-63	E	не зараховано з можливістю повторного складання												
35-59	FX													
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни												
Дедлайни та перескладання*	Перескладання та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Режим доступу: http://umo.edu.ua/normativni-dokumenti4													
Правила академічної доброчесності*	Перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат здійснюється обов'язково згідно до вимог норм доброчесності «Положення про академічну доброчесність у ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Режим доступу: http://umo.edu.ua/vnutrishni-normativni-dokumenti													
Навчання здобувачів вищої світи з особливими потребами	У сучасних умовах гуманізації освіти, її відкритості та вимог забезпечення усіх верств населення високим рівнем освіченості, особливу увагу необхідно звернути на організацію навчальної діяльності з особами, які мають особливі потреби. Це питання набуває актуальності через постійне зростання кількості таких осіб, що впливає на необхідність перегляду підходів до організації освітнього процесу з урахуванням їхніх потреб. Тому в державі створюються сприятливі умови, які б могли допомогти особам з проблемами розвитку, задовольнити їх потреби,													

	<p>виходячи із реальних можливостей особистості і вимог суспільства. Однією із державних програм такого роду є «Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами» та інші нормативно-правові документи. Саме гнучкість освітньої системи дозволить отримати освіту відповідно до потенційних можливостей особистості. Основними шляхами реалізації концепції визначено варіативність навчальних планів, освітніх програм та технологій навчання, які б сприяли включенню дітей з особливими потребами у відповідну освітню систему.</p> <p>Положення «Про освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»</p> <p>Режим доступу: https://is.gd/OSEnc9</p>
Правила отримання зворотної інформації про дисципліну	<p>Формами отримання зворотного зв'язку із здобувачами вищої освіти є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконання письмових робіт із поданням їх через корпоративну електронну пошту. 2. Виконання індивідуальних творчих завдань із поданням їх через корпоративну електронну пошту, презентація результатів. 3. Онлайн консультації з навчальної дисципліни. 4. Анкети та результати зворотного зв'язку: http://umo.edu.ua/anketi-ta-rezultati-zvorotnjogho-zvjaku
Оновлення	<p>Здійснюється кожного року, спираючись на аналіз новітніх наукових досліджень та практичних доробок в галузі публічного управління. Процедура внесення змін регламентується внутрішніми нормативними документами Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «УМО».</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Положення «Про освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» <p>Режим доступу: https://is.gd/OSEnc9</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Положення «Про робочу програму навчальної дисципліни у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» <p>Режим доступу: https://is.gd/tc4Sql</p>